

1. CONTRIBUCIÓ DE LA FILOSOFIA DE L'EDUCACIÓ A LA FORMACIÓ DEL PEDAGOG

La filosofia de l'educació és la reflexió filosòfica sobre alguns dels aspectes fonamentals de l'experiència educativa. Si bé és cert que pot haver-hi un enfocament metafísic sobre l'educació, aquest curs es vol oferir una visió antropològico-filosòfica de les qüestions pedagògiques ineludibles a qualsevol *praxi* educativa en la vida quotidiana. Independentment, encara que no al marge del temps i de l'espai en els quals tingui lloc la relació educativa, resulta necessari reflexionar sobre aspectes estructurals de l'educació, com, per exemple, l'educació en valors, l'experiència, l'art, la crisi de la societat postmoderna, la tecnologia, la burocràcia, els totalitarismes (passats i presents), la llibertat, la responsabilitat, la veritat, el sofriment, la mort... Aquest curs de Filosofia de l'Educació és una continuació de l'assignatura d' Antropologia de l'Educació de primer de Pedagogia. A diferència, però, d'aquesta, ara s'insistirà en la lectura, la reflexió i el comentari d'alguns textos bàsics de la filosofia de l'educació occidental. Per això es considera molt important haver assolit els continguts d'altres assignatures de primer: Teoria de l'Educació, Història de l'Educació, Sociologia de l'Educació i Biologia de l'Educació.

2. OBJECTIUS I COMPETÈNCIES

<i>Objectiu:</i> Conèixer de les obres i els filòsofs més rellevants en filosofia de l'educació (clàssics, moderns i contemporanis) i comprendre la importància de les seves idees en la problemàtica pedagògica actual. Reflexionar sobre el pes de la història recent, especialment la qüestió dels moderns totalitarismes, per tal de posar les bases d'una pedagogia de la memòria.	<i>Competències:</i> Adoptar una actitud ètica.
<i>Objectiu:</i> Reflexionar sobre alguns problemes pedagògics fonamentals i aplicar-ho a l'anàlisi de les relacions educatives en la vida quotidiana, tant en l'àmbit formal com no formal. Pensar críticament la societat actual i el paper de les transmissions educatives en la societat de la informació.	<i>Competències:</i> Anàlisi de fenòmens educatius, adaptació de les accions educatives a contextos i situacions diverses, de comunicació, d'assessorament educatiu i de comportament ètic.
<i>Objectiu:</i> Desvetllar la imaginació i la perspectiva estètica, el tacte i el to, com a facultats bàsiques en les situacions educatives.	<i>Competències:</i> Prendre decisions relatives a l'àmbit professional. Abordar amb iniciativa i tacte les situacions educatives.

3. CONTINGUTS

1. L'educació del desig: Plató.
2. Amistat i educació: Aristòtil.
3. L'experiència pedagògica: Montaigne.
4. El mètode pedagògic: Descartes.
5. Dels viatges i l'educació: Rousseau.
6. De la deontologia ètica: Kant.
7. Pedagogia i ètica de la compassió: Schopenhauer.
8. De la interpretació. Pedagogia hermenèutica: Nietzsche.
9. L'educació de la felicitat: Freud.
10. Pedagogia del testimoni: Wittgenstein.
11. Pedagogia de la mort: Heidegger.

4. PLA DE TREBALL

Es preveuen al voltant de 44 hores de *classe presencial* distribuïdes de la manera següent:

- Tema 1.- 4 hores/2 sessions
- Tema 2.- 4 hores/2 sessions
- Tema 3.- 4 hores/ 2 sessions
- Tema 4.- 4 hores/2 sessions
- Tema 5.- 4 hores/2 sessions
- Tema 6.- 4 hores/2 sessions
- Tema 7.- 4 hores/2 sessions
- Tema 8.- 4 hores/2 sessions
- Tema 9.- 4 hores/2 sessions
- Tema 10.- 4 hores/2 sessions
- Tema 11.- 4 hores/2 sessions

Es preveuen aproximadament 50 hores de *treball dirigit*: Tutories, correu electrònic, seminaris en petit grup, grups de discussió, etc...

COMENTARI I LECTURA OBLIGATÒRIA DELS TEXTOS SEGÜENTS:

- Lectura del *Banquet* de Plató: 6 hores
- Lectura del llibres VIII i IX de l'*Ètica a Nicòmac* d'Aristòtil: 4 hores
- Lectura "De L'experiència", l'últim dels *Assaigs* de Montaigne: 2 hores
- Lectura *Discurs del Mètode* de Descartes, especialment els caps. I, II, III, IV: 4 hores
- Lectura del darrer llibre de l'*Emili* de Rousseau: 2 hores
- Lectura de *la Fonamentació de la metafísica dels costums* de Kant: 6 hores
- Lectura de *Sobre el fonament de l'ètica* de Schopenhauer: 6 hores
- Lectura del *Crepuscle dels ídols* de Nietzsche: 6 hores
- Lectura de *El malestar en la cultura* de Freud: 6 hores
- Lectura d'alguns aforismes del *Tractatus* de Wittgenstein: 4 hores
- Lectura d'alguns fragments d' *Ésser i temps* de Heidegger: 4 hores

Aquests textos es comentaran en seminaris de petit grup i es discutiran en fòrums del campus virtual.

Es preveuen aproximadament 60 hores de treball autònom (equivalent a unes 2 hores per setmana). En aquestes hores l'alumne haurà d'estudiar i reflexionar sobre les exposicions a l'aula, llegir i fer resums, analitzar i valorar críticament els textos de lectura obligatòria.

5. AVALUACIÓ

L'avaluació serà, en primer lloc, una prova escrita sobre els temes del programa. Aquesta prova tindrà un valor d'un 70% de l'avaluació total del curs. En la segona part de l'avaluació es tindrà present la participació en els seminaris, fòrums (camps virtual) i grups de discussió i les aportacions escrites que d'aquí se'n derivin. Aquesta segona part de l'avaluació tindrà un valor d'un 30%.

Criteris d'avaluació de la «prova escrita»:

Continguts teòrics de l'assignatura (70%)

Aplicació dels continguts teòrics a situacions educatives en la vida quotidiana (15%)

Redacció i expressió escrita (15%)

Criteris d'avaluació dels «seminaris, fòrums i grups de discussió»:

Participació (20%)

Elaboració de textos escrits al voltant del tema (50%)

Capacitat de reflexió i d'innovació (20%)

Expressió oral (10%)

6. BIBLIOGRAFIA:

6. 1. Bibliografia general:

BÁRCENA, F./MÈLICH, J.C. (2000): *La educación como acontecimiento ético*, Barcelona, Paidós.

BÁRCENA, F. (2004): *El delirio de las palabras*, Barcelona, Herder.

BLACKBURN, S. (2001): *Pensar. Una incitación a la filosofía*, Barcelona, Paidós.

COMTE-SPONVILLE, A. (2002): *Invitación a la filosofía*, Barcelona, Paidós.

DUCH, L. (1997): *La educación y la crisis de la modernidad*, Barcelona, Paidós.

DUCH, L. (2004): *Estaciones del laberinto*, Barcelona, Herder.

DUCH, L./MÈLICH, J. C. (2005): *Escenarios de la corporeidad*, Madrid, Trotta.

HADOT, P. (1998): *¿Qué es la filosofía antigua?*, Madrid, FCE.

JANIK, A./TOULMIN, S. (1998): *La Viena de Wittgenstein*, Madrid, Taurus.

KUNDERA, M. (1994): *El arte de la novela*, Barcelona, Tusquets.

LLEDÓ, E. (1996): *La memoria del logos. Estudios sobre el diálogo platónico*, Madrid, Taurus.

LLEDÓ, E. (1998): *El silencio de la escritura*, Madrid, Espasa Calpe.

MARQUARD, O. (2001): *Filosofía de la compensación. Escritos sobre antropología filosófica*, Barcelona, Paidós.

MÈLICH, J. C. (2002): *Filosofía de la finitud*, Barcelona, Herder.

MÈLICH, J.-C. (2004): *La lección de Auschwitz*, Barcelona, Herder.

MEIRIEU, P. (1998): *Frankenstein educador*, Barcelona, Laertes.

MEIRIEU, P. (2004): *Referencias para un mundo sin referencias*, Barcelona, Graó.

NUSSBAUM, M.C. (1997): *Justicia poética. La imaginación literaria y la vida pública*. Barcelona, Andrés Bello.

NUSSBAUM, M. C. (2005): *El cultivo de la humanidad*, Barcelona, Paidós.

ROMBACH, H. (2004): *El hombre humanizado. Antropología estructural*, Barcelona, Herder.

STEINER, G. (1992): *Presencias reales*, Barcelona, Destino.

STEINER, G. (2004): *Lecciones de los maestros*, Madrid, Siruela.

VAN MANEN, M. (1999): *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*, Barcelona, Paidós.

VAN MANEN, M. (2004): *El tono en la enseñanza. El lenguaje de la pedagogía*, Barcelona, Paidós.

6. 2. Comentaris de text:

- ARISTÓTELES, (2006): *Ética Nicomaquea*, Madrid, Gredos.
- DESCARTES, R. (1980): *Discurso del método. Meditaciones metafísicas*, Madrid, Espasa Calpe.
- FREUD, S. (1980): *El malestar en la cultura*, Madrid, Alianza.
- HEIDEGGER, M. (2003): *Ser y tiempo*, Madrid, Trotta.
- KANT, I. (2002): *Fundamentación para una metafísica de las costumbres*, Madrid, Alianza.
- MONTAIGNE, M. (2003): *Ensayos completos*, Madrid, Gredos.
- NIETZSCHE, F. (1981): *Crepúsculo de los ídolos*, Madrid, Alianza.
- PLATÓN, (2003): *El banquete*, Madrid, Gredos.
- ROUSSEAU, J.J. (1998): *Emilio, o de la educación*, Madrid, Alianza; (1985): *Emili*, Eumo, Vic.
- SCHOPENHAUER, A. (2006): *Los dos problemas fundamentales de la ética*, Madrid, Siglo XXI.
- WITTGENSTEIN, L. (1979): *Tractatus logico-philosophicus*, Madrid, Alianza.

6. 3. Bibliografia de referència i complementària:

- ABBAGNANO, N./VISALBERGHI, A. (1986): *Historia de la pedagogía*, Madrid, FCE.
- BOWEN, J. (1976): *Historia de la educación occidental*, 3 vols., Barcelona, Herder.
- CABRERA, J. (2002): *Cine: 100 años de filosofía. Una introducción de la filosofía a través del análisis de películas*, Barcelona, Gedisa.
- CANTO-SPERBER, M./OGIEN, R. (2005): *La filosofía moral y la vida cotidiana*, Barcelona, Paidós.
- COMTE-SPONVILLE, A. (2003): *Diccionario filosófico*, Barcelona, Paidós.
- DELACAMPAGNE, C. (1999): *Historia de la filosofía en el siglo XX*, Barcelona, Península.
- EMANUELE, P. (2006): *Los cien táleros de Kant. La filosofía a través de los ejemplos de los filósofos*, Madrid, Alianza.
- ESQUIROL, J.M. (2005): *Uno mismo y los otros: De las experiencias existenciales a la interculturalidad*, Barcelona, Herder.
- ESQUIROL, J.M. (2006): *El respeto o la mirada atenta: una ética para la era de la ciencia y la tecnología*, Barcelona, Gedisa.
- GEE, J. P. (2005): *La ideología en los discursos*, Madrid, Morata.
- GÓMEZ-HERAS, J. M. (2003): *Teorías de la moralidad. Introducción a la ética comparada*, Madrid, Síntesis.
- GLOVER, J. (2001): *Humanidad e inhumanidad. Una historia moral del siglo XX*, Madrid, Cátedra.
- HOTTOIS, G. (2003): *Historia de la filosofía del renacimiento a la postmodernidad*, Madrid, Cátedra.
- KENNY, A. (2005): *Breve historia de la filosofía occidental*, Barcelona, Paidós.
- OUAKNIN, M.A. (2006): *Elogio de la caricia*, Madrid, Trotta.
- OUAKNIN, M.A. (2006): *El misterio de las cifras*, Barcelona, Robinbook.
- PAGES, A. (2006): *Al filo del pasado*, Barcelona, Herder.
- PIETRO, E. (2006): *Los cien táleros de Kant. La filosofía a través de los ejemplos de los filósofos*, Madrid, Alianza.
- REALE, G./ANTISERI, D. (2004): *Historia del pensamiento filosófico y científico*, 3 vols., Barcelona, Herder.
- SABORIT, P. (2006): *Vidas adosadas*, Barcelona, Anagrama.
- STOICHIA, V. (2006): *Simulacros*, Madrid, Siruela.
- ZIZEK, S. (2005): *Lacrimae rerum*, Madrid, Debate.
- ZIZEK, S. (2005): *Arriesgar lo imposible*, Madrid, Trotta.
- ZIZEK, S. (2006): *Bienvenidos al desierto de lo real*, Madrid, Akal.